

EUROPEAN CLUSTER
COLLABORATION PLATFORM

Cluster development in EU Member States: Initiatives and funding options

Summary

EU Clusters Talks
4 September 2024, 8:30 – 9:45 CET

An initiative of the European Union

Rozvoj klastrů v členských státech EU: Iniciativy a možnosti financování, EU Cluster Talks 4. září 2024

ZÁPIS

European Cluster Collaboration Platform uspořádala jménem Evropské komise webinář EU Clusters Talk "Rozvoj klastrů v členských státech EU: Iniciativy a možnosti financování" dne 4. září, 8:30 - 9:45 SEČ. Webinář poskytl přehled o různých politikách financování klastrů, které existují v Evropské unii. Diskutovalo se o tom, jak pomáhají rozvíjet klastry v budoucnu, a analyzoval, co je potřeba k dalšímu posílení podpory.

Program webináře

Moderování: Chris Burns

1. **Novinky z ECCP**, Ángela Negrete Benedí, členka týmu ECCP
2. **Přehled Evropské klastrové panoramy**, Jan-Philipp Kramer, vedoucí oddělení EU-Services, Prognos, člen týmu ECCP
3. **Panelová debata:**
Anna Monjo Gallego, vedoucí týmu programu Catalunya Clusters, ACCIÓ
Annie Renders, vedoucí oddělení Cluster Policy & Strategic Relations, vláda Vlámka, VLAIO
Michael Liebming, koordinátor klastrů, Štýrská agentura pro rozvoj podnikání (SFG)
Jiří Herínek, prezident Národní klastrové asociace ČR
4. **Možnosti financování**, Ángela Negrete Benedí, členka týmu ECCP

Klíčová sdělení

- Panorama klastrů 2024 představuje přínos evropského klastrového ekosystému k inovacím, konkurenceschopnosti a hospodářskému růstu.
- Klastry jsou zásadní platformou pro podporu spolupráce mezi průmyslovými odvětvími, vládami, výzkumnými institucemi a společnostmi, která podporuje inovace, hospodářský růst a řešení společenských výzev.
- Klíčový je vyvážený přístup k financování. Veřejné financování je nezbytné pro podporu dlouhodobých společenských cílů, klastry však musí směřovat k finanční udržitelnosti prostřednictvím soukromých příspěvků, členských poplatků a příjmů z projektů.
- Velká část spolupráce v rámci rozmanitosti evropského trhu probíhá díky klastrům, které hrají klíčovou roli při propojování správných organizací se správnými dovednostmi, což přispívá k ekonomické i společenské hodnotě.

1. Novinky z ECCP

Ángela Negrete Benedí, členka týmu ECCP

1. Pozvánka k registraci na příští [C2Lab ve Štrasburku ve Francii](#), ve dnech 25.-26. září 2024.
2. Pozvánka k registraci na příští [Cluster Booster Academy](#), 3.-4. března 2025 s předchozími online sezeními.
3. Zapište si datum nadcházejících setkání [Clusters meet Regions v Kišiněvě](#), Moldavsko, 10. - 11. října, Palma de Mallorca, Španělsko, 24.-25. října, Heilbronn, Německo, 13.-14. listopadu a Charleroi, Belgie, 27.-28. listopadu.
4. Přihlaste se na [EU India Matchmaking v Bengalúru](#) ve dnech 19.-21. listopadu 2024.

2. Přehled Evropské klastrové panoramy

Jan-Philipp Kramer, vedoucí oddělení EU-Services, Prognos, člen týmu ECCP

Jan-Philipp Kramer představil postřehy z ECCP Evropské klastrové panoramy 2024, zveřejněné v květnu 2024, jejichž cílem je poskytnout komplexní přehled o evropském klastrovém ekosystému a zdůraznit jeho roli při podpoře inovací, konkurenceschopnosti a hospodářského růstu. Jeho cílem je:

1. Zmapovat a analyzovat klastrové organizace v Evropě s důrazem na jejich vliv na regionální a národní ekonomiky.
2. Posoudit služby a podporu, které tyto klastry poskytují, zejména při podpoře možností financování, spolupráce a rozvoje dovedností.
3. Zhodnotit přínos klastrů k digitální a zelené transformaci a zdůrazněte jejich úlohu při podpoře inovací, zaměstnanosti a udržitelného rozvoje.
4. Prozkoumejte roli klastrových politik v různých zemích EU se zaměřením na to, jak specializované klastrové politiky nebo širší průmyslové strategie formují rozvoj klastrů.
5. Představit úspěšné příklady a příklady regionů, které těží ze silných klastrových ekosystémů, přitahují investice a rozvíjejí technologické a průmyslové kapacity.

Jan-Philipp se ve své prezentaci zaměřil na klíčovou roli, kterou klastry hrají v rozvoji podnikání a hospodářském růstu v Evropě, a zdůraznil jejich vliv na inovace, produktivitu a zaměstnanost. Zdůraznil, že klastry, což jsou sítě vzájemně propojených podniků a institucí v určitých odvětvích, jsou klíčové pro podporu vzniku nových podniků a formování chování firem, zejména malých a středních podniků (MSP), a to prostřednictvím zvýšení investic do výzkumu a vývoje (VaV).

Jan-Phillipp uvedl příklady úspěšných evropských regionů, jako je Katalánsko, Bádensko-Württembersko a Finsko, kde dobře zavedené klastrové politiky vedly k významným investicím do výzkumu a vývoje a vysoké míře patentování.

Upozornil také na pozitivní korelaci mezi přítomností klastrů a digitální transformací, jako je například zvýšený nábor odborníků v oblasti informačních a komunikačních technologií (ICT) a rozvoj digitálních patentů.

Uznává však určité výzvy, jako je nárůst průmyslových emisí v regionech se silnou přítomností klastrů, což odráží koncentraci odvětví náročných na zdroje. K řešení těchto problémů Jan-Philipp poukázal na úsilí Evropské unie (EU), včetně zavedení podpůrných služeb pro ekologický a digitální přechod.

Ústředním tématem jeho prezentace bylo kaskádové financování, populární koncept ve světě klastrů, který umožňuje klastrům rozdělovat finanční prostředky přímo malým a středním podnikům, což jim usnadňuje realizaci inovativních projektů. Jan-Philipp rovněž zdůraznil zásadní význam spolupráce mezi klastry a napříč evropskými zeměmi a zdůraznil, že spolupráce je klíčovým faktorem dlouhodobého úspěchu. Kromě toho zdůraznil, že je třeba, aby členské státy EU lépe sladily své národní klastrové politiky s širšími strategiemi EU.

Jan Philipp na závěr znovu potvrdil, že klastry jsou zásadní pro podporu konkurenceschopnosti a udržitelného hospodářského rozvoje v Evropě. Tvrdil, že specializované toky financování a podpůrné služby jsou klíčové pro zajištění toho, aby si klastry udržely svůj dlouhodobý dopad a šířily své přínosy v celé ekonomice.

3. Panelová debata

Panelisté se zabývali úlohou klastrů při podpoře spolupráce mezi průmyslovými odvětvími, vládami, výzkumnými institucemi a společnostmi s cílem podpořit inovace a hospodářský růst a řešit společenské výzvy. Diskuse se zaměřila na význam klastrové spolupráce v různých evropských regionech a zkoumala, jak mohou klastrové politiky podporovat inovace, usnadňovat partnerství veřejného a soukromého sektoru a rozvíjet účinné strategie financování na podporu podniků a průmyslových odvětví. Zástupci Katalánska, Vlámka, Rakouska a České republiky představili své klastrové iniciativy a vyměnili si cenné poznatky.

Anna Monjo Gallego z Katalánska poukázala na dobře zavedenou klastrovou politiku tohoto regionu, která trvá více než 30 let a zahrnuje 27 klastrů s více než 2 900 členy. Tyto klastry významně přispívají k průmyslovému obratu regionu a zapojují se do klíčových aktivit, jako je poskytování grantů, budování kapacit a přístup k fondům Evropské unie na podporu spolupráce mezi veřejným sektorem a průmyslem.

Michael Liebminger se podělil o přístup ze Štýrska a zdůraznil význam přirozeně vzniklých klastrů, které se vyvíjejí na základě potřeb průmyslu. Tyto „přirozené klastry“ často vznikají bez přímého zásahu vlády, i když později mohou těžit z partnerství veřejného a soukromého sektoru. Vyzdvihl také význam evropské spolupráce, zejména v souvislosti s rozsáhlými programy financování, jako je Chips Act EU, který podporuje inovace. Vytvořením „metaklastrů“ mohou místní klastry účinněji

spolupracovat v celé Evropě a využívat tyto širší programy financování. V této souvislosti Anna Monjo vysvětlila, že před vytvořením klastrové organizace je nezbytné nejprve identifikovat a analyzovat přirozený klastř - propojený hodnotový řetězec, který již v regionu existuje. Tento přirozený klastř slouží jako základ pro vytvoření formální klastrové organizace, která pak může řešit problémy specifické pro dané odvětví a podporovat inovace. Katalánsko využívá k přidělování finančních prostředků na klastrové projekty soutěžní proces, který zajišťuje, aby projekty řešily problémy společné pro veřejný i soukromý sektor.

Z pohledu České republiky Jiří Herinek popsal, jak jsou klastry od roku 2004 udržovány prostřednictvím operačních programů EU. Tyto programy byly zásadní pro financování rozvoje klastrů v oblastech, jako je výzkum a vývoj a infrastruktura, například v oblasti technologie nanovláken. Zatímco v počátečních fázích rozvoje klastrů hrálo veřejné financování zásadní roli, poukázal na to, jak se klastry musí vyvíjet směrem k finanční udržitelnosti, přičemž se postupem času musí zvyšovat příspěvky soukromého sektoru. Hovořil také o úloze České národní klastrové asociace, která sdružuje přibližně 40 členů, včetně klastrů, technologických platforem a univerzit. Tato asociace se zaměřuje na zastupování inovativních firem a formování klastrových politik podle potřeb členů. V diskusi se také rozlišovalo mezi přirozenými klastry - propojenými hodnotovými řetězci, které se vytvářejí organicky, a strukturovanými klastrovými organizacemi určenými k řešení konkrétních problémů.

Kritickým bodem diskuse byl vztah mezi hospodářskou činností a rozvojem klastrů, přičemž účastníci diskutovali o tom, zda hospodářská činnost je hnací silou vytváření klastrů, nebo naopak. Shoda panovala v tom, že zatímco některé klastry vznikají přirozeně, strukturované organizace mohou urychlit růst prostřednictvím spolupráce. Kromě toho byl zdůrazněn společenský dopad klastrů se zaměřením na řešení širších otázek, jako je udržitelnost životního prostředí a digitalizace.

Řečníci dále zkoumali, jak strategické oblasti, jako jsou potraviny a nanotechnologie, využívají klastrovou spolupráci k řešení politických priorit a společenských výzev. Debata se zabývala rovnováhou mezi veřejným a soukromým financováním klastrů.

Annie Rendersová vysvětlila, že ve Vlámku zajišťuje rozdělení financování 50/50 rovnováhu mezi vládní podporou a zapojením soukromého sektoru. **Michael Liebminger** poznamenal, že ve Štýrsku je financování rozděleno na třetiny a kombinuje veřejné prostředky, soukromé členské příspěvky a financování na základě projektů, například příspěvky z iniciativ Evropské unie. Vyslovil se pro sladění místních klastrů s celoevropskými cíli, aby bylo možné získat přístup k možnostem financování. Podobný přístup zastával i Jiří Herinek. Zdůraznil význam finanční udržitelnosti, zejména proto, že veřejné financování - ačkoli je v počátečních fázích nezbytné - by mělo být nakonec doplněno zvýšenými příspěvky soukromého sektoru. Cílem je, aby se klastry vyvíjely

a časem se staly soběstačnějšími a spoléhaly méně na veřejné granty a více na soukromé investice, členské příspěvky a příjmy z projektů.

Navzdory různým modelům se panel shodl na tom, že veřejné financování má i nadále zásadní význam, zejména pro řešení dlouhodobých společenských výzev, jako je udržitelnost životního prostředí a transformace průmyslu, kde samotné soukromé investice často nestačí.

Dalším důležitým tématem byla úloha klastrů při řešení širších společenských výzev přesahujících hospodářský růst. Klastry byly považovány za účinné platformy pro podporu udržitelných environmentálních postupů a sociální odpovědnosti. Michael Liebinger zdůraznil význam veřejného financování těchto dlouhodobých společenských projektů, zatímco Annie Rendersová poukázala na to, že klastry pomáhají usnadňovat spolupráci mezi malými a středními podniky a velkými společnostmi v oblastech, jako je ekologický a digitální přechod.

Při pohledu do budoucnosti Annie Rendersová zmínila zelenou knihu, která se připravuje ve Vlámsku a jejímž cílem je zhodnotit úspěchy stávajících klastrů a navrhnout budoucí politické směry. Tato kniha bude vodítkem pro rozvoj klastrů v době, kdy se region připravuje na nové vládní vedení. V diskusi však zazněly obavy z blížícího se vypršení desetiletých programů Evropské unie na financování klastrů. Účastníci diskuse se shodli na tom, že k udržení schopnosti klastrů přispívat k řešení společenských výzev v dlouhodobém horizontu bude nutná trvalá veřejná podpora.

V závěru panel zdůraznil potřebu vyváženého přístupu k financování a fungování klastrů a uznal, že klastry přinášejí jak ekonomické, tak veřejné výhody. Proto jsou nezbytné pro podporu širších politických cílů Evropy, zejména při řešení společenských výzev.

4. Možnosti financování

1. [Experimentation and exchange of good practices for value creation](#); uzávěrka 25. září 2024.
2. [Accelerating uptake through open proposals for advanced SME innovation](#); uzávěrka 20. listopadu 2024.
3. [Teaming for Excellence](#); uzávěrka 10. dubna 2025, 20. ledna 2026.
4. [Support to the activities of the SET Plan Key Action area Renewable fuels and bioenergy](#); uzávěrka 04. února 2025.
5. Příležitosti pro MSP: Otevřené výzvy EUROCLUSTERS dostupné na [European Cluster Collaboration Platform](#).